



RAN-1901130402010001

M.A. (Sem.- II) Examination November - 2025

Sanskrit (Paper - VI)

સંસ્કૃત લલિત સાહિત્ય - નાટ્યશાસ્ત્ર કૃતિ - કાલિદાસવિરચિતમ્ - 'અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્'

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

પ્ર.1. નીચે આપેલ પ્રશ્નના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (સાત માંથી પાંચ)

10

1. પુત્રપિંડુપાલનવ્રતનો અર્થ સમજાવો, આ વ્રત કોણ કરે છે?
2. શકુંતલાની માતાનું નામ જણાવો.
3. કાશ્યપને શકુંતલાના લગ્નનો વૃતાંત કોણે જણાવ્યો?
4. કણ્વ શકુંતલાના કેવા પિતા છે?
5. “કુત્ર વા મમ માતા।” – આ વાક્ય કોણ બોલે છે? અને કયા અંકમાં આવે છે.
6. મારિચમુનિનો આશ્રમ કયા પર્વત પર આવેલો છે?
7. કુલપતિ કશ્યપ ક્યાં ગયા હતા?

પ્ર.2. (અ) અનુવાદ કરો. (ચાર માંથી બે)

08

1. ગ્રીવાભઙ્ગાભિરામં મુહુરનુપતતિ સ્યન્દને બદ્ધદ્રષ્ટિઃ
પશ્ચાધેન પ્રવિષ્ટઃ શરપતનભયાદભૂયસા પૂર્વકાયમ્।
દભૈરર્ધાવલીઢૈઃ શ્રંવિવૃત્તમુખભ્રંશિભિઃ કીર્ણવતર્મા
પશ્યોદગ્રપુતત્વાદ્રિયતિ બહુતરં સ્તોકમુવર્યા પ્રયાતિ।।
2. મેદચ્છેદકૃશોદરં લઘુ ભવત્યુત્થાનયોગ્યં વપુઃ
સત્વાનામપિ લક્ષ્યતે વિકૃતિમચ્ચિતં ભયક્રોધયોઃ।
ઉત્કર્ષઃ સ ચ ઘન્વિનાં યદિષવઃ સિધ્યન્ત લક્ષ્યે ચલે
મિથ્યૈવ વ્યસનં વદન્તિ મૃગયામીદ્ગવિનોદઃ કૃતઃ।।
3. ઇદમશિશિરૈરન્તસ્તાપાદ્રિવર્ણમણીકૃતં
નિશિ નિશિ ભુજન્યસ્તાપાઙ્ગપ્રસારિભિરશ્રુભિઃ।
અનભિલુલિતજ્યાઘાતાઙ્ક મુહુર્મણિબન્ધના-
ત્કનકવલયં સ્ત્રસ્તં સ્ત્રસ્તં મયા પ્રતિસાર્યતે।।
4. યાસ્યત્યદ્ય શકુન્તલેતિ હૃદયં સંસ્પૃષ્ટમુત્કઞ્ઠયા
કઞ્ઠઃ સ્તમ્ભિતબાષ્પવૌત્તિકલુષશ્ચિન્તાજડં દર્શનમ્।
વૈક્લવ્યં મમ તાવદીદ્દશમહો સ્નેહાદરણ્યૌકસઃ
પીડયન્તે ગૃહિણઃ કથં નુ તનયાવિશ્લેષદુઃ ખૈર્નવૈઃ।।

પ્ર.2. (બ) સસંદર્ભ સમજાવો. (ગમે તે એક)	05
1. કમલવસતિમાત્રનિવૃત્તો મધુકર વિસ્મૃતોડસ્યેનાં કથમ્।	
2. એદં તં અગુલીયકમ્।	
પ્ર.3. અભિજ્ઞાનશાકુન્તલનાં આધારસ્થાનો અને કવિએ કરેલા પરિવર્તન અને પરિવર્ધનો જણાવો?	13
અથવા	
પ્ર.3. “ઉપમા કાલિદાસસ્ય” – આ વિધાનની ચરીતાર્થતા સિધ્ધ કરો.	13
પ્ર.4. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)	14
1. મહાકવિ કાલિદાસનું પ્રકૃતિ નિરૂપણ.	
2. કરભક પ્રસંગ અને તેનું નાટ્યાગત મહત્વ.	
3. ‘અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્’- માં આવતાં અતિપ્રાકૃત તત્વો.	
4. કાલિદાસનું જીવન.	